

Турли бойликлар бир-бирига қўшилади | Фикҳ дарслари (306-дарс)

19:00 / 07 ноябрь 496

Нисобни мукамал қилиш учун тилла кумушга ва тижорат моллари қиймати ила иккисига қўшилади.

Бировда ҳам тилла пул, ҳам кумуш пул бўлса, икковини қўшиб ҳисоблаб, нисоб аниқланади. Кейин икковидан улушига қараб алоҳида-алоҳида закот чиқарилади. Демак, бир кишида турли пуллар бўлса, уларнинг ҳар бири алоҳида-алоҳида нисобга етиши шарт эмас. Мисол учун, доллар алоҳида, марка алоҳида, сўм алоҳида, рубль алоҳида нисобга етиши керак эмас. Бор пулларини қўшиб, тиллага нисбатан ҳисоблаб, нисобга етган-етмагани аниқланади ва ҳар пулдан ҳиссасига қараб закот чиқарилади.

Шунингдек, бировда пул ҳам бор, савдо моли ҳам бор. Пулга савдо молининг қиймати қўшиб ҳисобланади ва умумий ҳисобдан закот чиқарилади.

هَلَلَا دَبَعَنْ رِي كُبْ نَعَايُور
هَنْ سَلَا تَضَمَّ جَشْأَلْ نَب

يَلَّصَ هَلَلِ لُؤْسَرِ بِأَخْصَا نَم
مَضِي فِي مَلَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلِ
هُضْفُ لِيَلِ بِهَذَا
يَفِي بِهَذَا لِيَلِ هُضْفُ لُؤْ
هُنَّ كَزَلِ جَارِحِ

Букайр ибн Абдуллоҳ ибн ал-Ашажждан ривоят қилинади:

«Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг саҳобаларидан закот (ни чиқариш)да тиллага кумушни, кумушга тиллани қўшиш суннатга айланган эди».

Нисобнинг йил ичида нуқсонга учраши ҳисобмас.

Мол йилнинг аввалида ва охирида нисобга етган ҳолда бўлса, ундан закот бериш вожиб бўлаверади. Чунки бир йил давомида тўлиқ нисобни эътиборга олиш қийин. Бировнинг моли Рамазон ойида нисобга етди. Янаги Рамазон келганда ҳисобласа ҳам нисобга етиб турибди. Закот бериши вожиб бўлади. Орада нисобдан камайиб қолганининг эътибори йўқ.

Закотни бир ва ундан кўпроқ йил учун олдиндан берса, жоиз.

Бу ҳукмнинг далили:

نَا هُنَّ هَلَلِ يَضَرُّ يَلَعُ نَع
يَلَّصَ يَبُّ نَلِ لَأَسَ سَابَّ عُلِ

يَفَمَّ لَسَوِ هَيْلَعُ هَلَلَا
نَأَلْبَقِ هِتَاكَزَلِي جَعَت
يَلِإِةَ رَاسُمُ، لُوخَلَا لُوخَي
كَلَذِي فُهُلَن ذَأْفُ، رِيخَلَا
يِذِمَّرْتَلَاو دُوَادُ وَبَأُو دَمَحَأُ هَاوَرُ

Али розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Аббос хайрга тезроқ эришиш ниятида закотини бир йил тўлмасдан олдин бериш ҳақида Набий соллаллоху алайҳи васалламдан сўради. Бас, у зот унга бу ҳақда изн бердилар».

Имом Аҳмад, Абу Довуд ва Термизий ривоят қилишган.

Шунингдек, бир нисобга соҳиб бўлган киши бир неча нисобнинг закотини олдиндан берса бўлади.

Мисол учун, бир кишининг бешта бўғоз туяси бор. У аслида закотга бир дона қўйни берса кифоя эди. Аммо «Олдиндан бериб қўяй», деб иккита қўйни берса ҳам жоиз. Ҳомиладор туялар туғиб, ҳамма туяси ўнта бўлганда, олдинги берган бир дона ортиқча қўйи янги туғилган туяларга закот бўлади. Мазкур янги туғилган туялардан яна закот беришга ўрин қолмайди.

«Кифоя» китобининг иккинчи жузи асосида тайёрланди

Ушбу китоб Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2022 йил 5 октябрдаги 03-07/7013-рақамли хулосаси асосида чоп этилган.